

HILVERSUM, PAS OP!

Een nieuwe aanzet voor een monumentenbeleid?

Na bijna 9 jaar is er weer een nota over het monumentenbeleid verschenen onder de titel "discussienota beheer monumentale kwaliteit". In deze nota, waaraan op 20 januari in de commissie cultuur een eerste ronde is gewijd, hebben Albertus Perk en Hilversum Pas Op gebruik gemaakt van het zogeheten burgersprekrecht om hun standpunt over deze nota te geven.

De nota begint met een inleiding waarna een historisch overzicht van rapporten en nota's die de afgelopen decennia aan de monumentenzorg zijn gewijd, volgt. Zij biedt een goed beeld van hetgeen afgelopen jaren is gebeurd, maar impliciet ook van de achterstand die op dit terrein de laatste jaren is ontstaan. De problemen en dilemma's waarmee het gemeentebestuur bij de uitvoering van het vastgestelde beleid is geconfronteerd, worden op een heldere wijze uiteengezet.

Ook de veranderde opvattingen omtrent monumentenzorg komen aan bod. Aanzetten voor een nieuw beleid worden echter niet gegeven of het zou de voorkeur moeten zijn die wordt uitgesproken voor een klein aantal monumenten in goede staat boven een groot aantal monumenten in slechte staat.

Een Dudoknota?

De nota is in hoofdzaak gewijd aan de Dudokmonumenten; op zich is dit wel begrijpelijk, nu Hilversum (inter)nationaal als Dudokgemeente bekend staat. Bovendien is de gemeente zelf eigenaar van vele van deze monumenten en heeft zij in een aantal van die monumenten de laatste jaren veel geld en tijd geïnvesteerd met het raadhuis als absolute topper. Het zijn dan ook deze monumenten die aan de top van een pyramide staan gevolgd (een of meer treden lager) door enkele omroepgebouwen en kerken. Andere monumenten of anderszins beeldbepalende panden in de villawijken of de oude dorpskern worden zelfs niet worden genoemd.

Deze eenzijdige belangstelling voor de Dudokmonumenten vindt Hilversum Pas Op geen goede zaak. Op het gebied van beeldbepalende panden en monumenten heeft Hilversum

veel meer te bieden. In de oude villawijken is een keur aan monumenten van zeer uiteenlopende bouwstijlen aanwezig. Een aparte beschouwing hierover is zeker gewenst nu functiewijziging en verdichting een bedreiging vormen voor deze villagebieden.

Het is te betreuren dat aan de oude historische kern van Hilversum geen aandacht wordt besteed. Hoewel deze kern veel te lijden heeft gehad, is in het centrum van Hilversum nog steeds historische bebouwing aanwezig, sommige gebouwen zelfs geheel gerestaureerd zoals in het Laanstraatbuurtje, rond de Groest en bij de Kerkbrink.

Restauratie: alleen voor eigen rekening

In de nota wordt de zorg en verantwoordelijkheid voor de monumenten in particuliere handen bij de eigenaren ervan gelegd. Op zich is daar niets tegen, ware het niet dat voor het behoud en herstel van monumenten het nu eenmaal niet in alle gevallen zonder gemeentelijke steun kan worden gesteld. Voor het Laanstraatbuurtje is de steun en inzet van de gemeente als eigenaar van de grond onmisbaar. In de nota wordt als gegeven aanvaard dat er geen geld beschikbaar is voor een gemeentelijk monumentenbeleid. Particulieren kunnen dus voor de restauratie van een monumentaal pand op geen enkele steun van de gemeente rekenen. Dat is een bedenkelijke ontwikkeling en doet naar de mening van Hilversum, Pas op! geen recht aan de grote problemen waartegen sommige particulieren die hun monument goed willen restaureren en/of onderhouden oplopen. Het is bijv. bekend dat sommige eigenaren van oude winkelpanden bereid zijn de gevel in de oorspronkelijke staat te restaureren, indien zij daarvoor op enige financiële ondersteuning kunnen rekenen. Heeft de gemeente daar niets voor over, dan kan dit gemakkelijk worden opgevat als een aanwijzing dat de gemeente aan een dergelijk herstel niets is gelegen. In haar nota rechtvaardigt de gemeente dit door erop te wijzen dat het Rijk ook een monumentenbeleid voert zonder over finan-

ciële middelen te beschikken. Dat het Rijk onvoldoende middelen voor deze taak ter beschikking stelt, is een vaststaand feit, maar moeilijk kan worden volgehouden dat het Rijk niet meer doet dan architectonisch waardevolle panden op de Rijksmonumentenlijst te plaatsen.

Geringe bescherming van monumenten

Opzich is het beschermen van panden door aanwijzing als rijks- of gemeentelijk monument een eerste stap, maar meer maatregelen zijn nodig om monumenten en andere bijzondere panden voor het nageslacht te behouden. Zo kunnen bestemmingsplannen een belangrijk instrument zijn bij het behoud van monumenten. Over het juridisch instrumentarium hult de nota zich in stilzwijgen.

Zou de gemeente primair kiezen voor beschermen van panden, dan dienen de daartoe noodzakelijke werkzaamheden met kracht ter hand te worden genomen. Op dat terrein laat de gemeente het de laatste jaren afweten. Aanvankelijk is de plaatsing van panden op de monumentenlijst aan de hand van een aantal deelrapporten – dit ten gevolge op de architectuurnota uit 1983 – voor de Noordwestelijke villawijken redelijk voortvarend gestart. Eind jaren tachtig stagneerde een en ander. Wel is vier jaar geleden nog een binnenstadsrapport uitgebracht, doch door gebrek aan ambtelijke ondersteuning is de monumentencommissie nog steeds niet toe gekomen aan een vertaling van dit rapport ten behoeve van de gemeentelijke monumentenlijst. Onlangs is weer veel materiaal beschikbaar gekomen in het kader van het Monumenten Inventarisatie Project, waarmee de gemeente zijn voordeel kan doen. De balans opmakend betekent een en ander dat op dit moment vele panden in Hilversum de hoognodige bescherming ontberen.

In de nota wordt nog opgemerkt dat het aanwijzen van panden als gemeentelijk monument zeer selectief dient te geschieden. Deze opmerking is alleen goed te plaatsen, indien het aanwijzen als gemeentelijk monument tot aanspraken op subsidies leidt. Dat nu is niet de intentie van de nota, integendeel. Verduidelijking op dit punt is gewenst.

Meer prioriteit voor het monumentenbeleid!?

Hilversum Pas Op is van mening dat de gemeente het monumentenbeleid een hogere

prioriteit dient te geven, waardoor zowel meer financiële middelen als meer mankracht beschikbaar is voor het vele werk dat nog moet worden verricht. Met de huidige aanpak komt het beschermingsbeleid volstrekt niet uit de verf, terwijl ook de instandhouding van aangewezen monumenten niet is gegarandeerd.

Een eerste discussie in de commissie stemde niet direct tot groot optimisme. Dat de aandacht primair naar Dudokmonumenten uitging, werd in het algemeen gesteund. De bereidheid om meer prioriteit (en dus meer geld) te geven aan het monumentenbeleid bleek nauwelijks aanwezig. Wel werd geopperd om het monumentenbeleid onder de vlag van de stadvernieuwing te brengen. Dit is het overwegen waard; een voordeel zou in ieder geval zijn dat het monumentenbeleid een veel hogere prioriteit krijgt dan het thans geniet waardoor het meer van de grond kan komen dan afgelopen jaren mogelijk was. Hierbij verliest Hilversum Pas Op niet uit het oog dat afgelopen jaren ook enkele projecten mede dankzij gemeentelijke steun en grote inzet van ambtelijke en bestuurlijke zijde tot een goed einde zijn gebracht.

Afsluitend: als inventariserend stuk biedt de nota een goed overzicht van de stand van zaken. Gelet op de grote hoeveelheid gegevens over waardevolle panden is het thans de hoogste tijd dat concreet wordt aangegeven wat het gemeentebestuur daarmee wil en alsmede hoe het denkt om te gaan met panden die inmiddels op een monumentenlijst zijn geplaatst. Hoe kan de monumentencommissie de haar opgedragen taken waar maken? Welke financiële middelen wil het gemeentebestuur voor de uitvoering van dat beleid beschikbaar stellen? Op welke wijze kunnen panden met een monumentale of anderszins bijzondere status op juridisch adequate wijze worden beschermd? HPO ziet met belangstelling uit naar de toegezegde beleidsnota. Hoopvol is dat in het beleidsprogramma voor de nieuwe Raad de wenselijkheid van verdere inventarisatie wordt onderkend alsmede van weliswaar bescheiden financiële steun voor de particuliere eigenaren van monumenten. Van een kentering is pas eerst sprake, indien een en ander in de begroting voor 1995 zijn weerslag vindt.

E.Ch. Lisser,
bestuurslid "Hilversum, Pas Op!"